

DIALOG NT. NIEBEZPIECZEŃSTW, JAKIE
NIESIE ZA SOBĄ WSPÓŁCZESNA KULTURA
MARGINALIZACJI

STOP KULTURZE MARGINALIZACJI

REKOMENDACJE MŁODZIEŻY

"To Twój problem – czy zerwane
więzi między społeczeństwem i
jednostką są możliwe do
odbudowania?"

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

[WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH](https://www.facebook.com/stowarzyszenie.ludzi.aktywnych)

[WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM](https://www.active-people.com)

WPROWADZENIE

Kultura marginalizacji to zjawisko, w którym jednostki lub grupy społeczne są systematycznie wykluczane z pełnego udziału w życiu społecznym, edukacyjnym, kulturalnym czy politycznym. Marginalizacja przybiera różne formy: od braku reprezentacji i ograniczonego dostępu do usług, przez stereotypy i uprzedzenia, aż po obojętność instytucji wobec problemów konkretnych osób. Najczęściej dotyczy tych, którzy z różnych powodów nie mieszczą się w głównym nurcie życia społecznego – osób ubogich, z niepełnosprawnościami, wykluczonych cyfrowo, starszych, migrantów, osób LGBTQ+ czy młodzieży z trudnych środowisk.

Celem projektu „STOP kulturze marginalizacji” było podjęcie dialogu na temat niebezpieczeństw, jakie niesie za sobą współczesna kultura marginalizacji, która w dużym stopniu dotyczy młodzieży. Młodzi ludzie coraz częściej czują się wykluczeni z życia społecznego oraz wyalienowani, odnosząc tym samym wrażenie, że ich problemy są bagatelizowane. Projekt miał także na celu wzmocnienie pozycji młodzieży oraz zmotywowanie jej do podjęcia aktywności na rzecz społeczeństwa.

Przez ostatnich kilka miesięcy młodzież brała udział w warsztatach z technik wywierania wpływu, uczyła się o zagrożeniach wynikających z kultury marginalizacji oraz poznawała zasady efektywnej komunikacji.

Kulminacją tych działań była debata z udziałem ekspertów i przedstawicieli organów decyzyjnych, podczas której młodzież zyskała realną okazję do przedstawienia swoich problemów i propozycji instytucjom posiadającym możliwość wdrożenia gotowych pomysłów – m.in. przez lokalne władze.

Finansowane przez
Unię Europejską

DEBATA

Debata zatytułowana: „To Twój problem – czy zerwane więzi między społeczeństwem i jednostką są możliwe do odbudowania?” została podzielona na dwie części.

W pierwszej części uczniowie pracowali w grupach nad konkretnym przykładem problemu marginalizacji społecznej. Każda grupa analizowała sytuację z udziałem zaproszonego eksperta, co pozwoliło głębiej zrozumieć skalę i złożoność danego zjawiska. Następnie, podczas wspólnej dyskusji na forum, uczniowie wraz z ekspertami opracowali propozycje możliwych działań przeciwdziałających marginalizacji.

Druga część debaty miała formę wspólnego podsumowania. Wzięli w niej udział wszyscy uczestnicy oraz eksperci, którzy ocenili pomysły młodzieży i odnieśli się do możliwości ich zastosowania w praktyce. Dyskusja miała charakter partnerski i otwarty.

Przygotowane podczas debaty wnioski i rekomendacje zostały zebrane w niniejszej publikacji, która zostanie przesłana do urzędów i instytucji młodzieżowych.

To głos młodzieży z Łodzi i Poddębic, która nie chce być biernym obserwatorem marginalizacji, ale aktywnym uczestnikiem procesu zmian społecznych.

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

[WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH](https://www.facebook.com/stowarzyszenie.ludzi.aktywnych)

[WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM](https://www.active-people.com)

WZMACNIANIE EMPATII I DIALOGU W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Współczesna przestrzeń publiczna – zarówno fizyczna (szkoły, ulice, urzędy), jak i cyfrowa (media społecznościowe, fora) – coraz częściej staje się miejscem podziałów, ocen i braku zrozumienia. Młodzież zwróciła uwagę na narastające zjawisko braku empatii, przemocy symbolicznej oraz trudności w prowadzeniu otwartego dialogu, co pogłębia poczucie izolacji i marginalizacji.

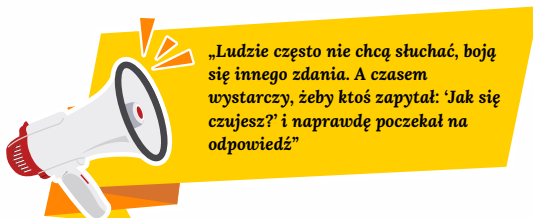
Uczestnicy debaty zauważali, że w codziennym życiu społecznym brakuje przestrzeni do bezpiecznej, otwartej rozmowy. Panuje strach przed oceną, krytyką lub obojętnością – co sprawia, że młodzież wycofuje się z relacji społecznych. Podstawą odbudowy więzi jest uważne słuchanie, zrozumienie i otwarta rozmowa – nie tylko z tymi, z którymi się zgadzamy.

Proponujemy działań:

- **Wprowadzenie edukacji empatycznej w szkołach** (zajęcia uczące rozpoznawania emocji, uważnego słuchania, reagowania bez przemocy; programy oparte na empatii jako kluczowej kompetencji społecznej; szkolenia dla nauczycieli i wychowawców z zakresu komunikacji empatycznej).
- **Tworzenie przestrzeni do dialogu** – zarówno formalnych (np. debaty, rady młodzieży), jak i nieformalnych (kluby dyskusyjne, podcasty szkolne, spotkania międzypokoleniowe).
- **Organizowanie regularnych debat** i kręgów dialogu z udziałem młodzieży i dorosłych (przestrzeń do wymiany doświadczeń i budowania mostów między pokoleniami; moderowane rozmowy na trudne tematy (marginalizacja, zdrowie psychiczne, kryzysy społeczne; „Strefy dialogu” w szkołach i domach kultury).
- **Kampanie społeczne i miejskie** działania promujące empatię i otwartość (murale, plakaty, podcasty, happeningi tworzone z udziałem młodzieży).
- **Tworzenie bezpiecznych przestrzeni w Internecie** (moderowane grupy młodzieżowe, w których panują zasady szacunku i wsparcia, promowanie netykiety i cyfrowej empatii; wspieranie młodzieży w reagowaniu na mowę nienawiści i wykluczenie w sieci).

Cytaty uczestników debaty:

- „Wszyscy mówią, że mamy się dogadać, ale nikt nas nie uczy, jak to robić bez krzyku i oceniania.”
- „Brakuje nam miejsc, gdzie można po prostu porozmawiać – bez presji, ocen, rywalizacji.”
- „Empatia nie jest słabością, tylko podstawą współpracy. Dlaczego nikt o tym nie mówi w szkołach?”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

EDUKACJA SPOŁECZNA OD NAJMŁODSZYCH LAT

Brakuje systematycznej edukacji społecznej – zarówno w szkole, jak i poza nią. Młodzież nie jest uczona, jak radzić sobie z konfliktem, jak wspierać innych czy jak rozpoznawać mechanizmy wykluczenia. Wielu uczestników zauważyło, że nie uczymy się, jak być częścią społeczeństwa – jak rozmawiać, rozumieć różnice, dbać o wspólnotę.

Młodzi uczestnicy debaty zauważyli, że w obecnym systemie edukacji brakuje spójnego i praktycznego kształcenia w zakresie życia społecznego, komunikacji, współodpowiedzialności i empatii. Wiedza o społeczeństwie często pojawia się dopiero w starszych klasach i bywa traktowana jako teoria, oderwana od rzeczywistości uczniów.

Dlatego młodzież rekomenduje wprowadzenie zintegrowanej edukacji społecznej już od wczesnych etapów nauczania, w sposób naturalny, przystępny i zaangażowany.

Propozycje działań:

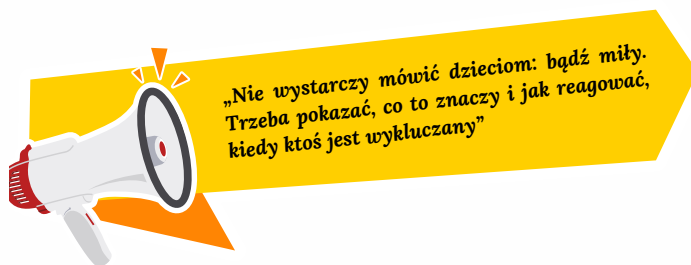
- **Wprowadzenie obowiązkowych warsztatów** z zakresu empatii, praw człowieka i komunikacji rówieśniczej już od szkoły podstawowej.
- **Udział młodzieży w projektach** międzyklasowych lub międzyszkolnych rozwijających kompetencje społeczne.
- **Szkolenia dla nauczycieli** z zakresu inkluzji i prowadzenia rozmów o trudnych tematach.
- **Współpraca z organizacjami społecznymi i samorządami.** Uczniowie mogą brać udział w projektach obywatelskich, konsultacjach społecznych, wolontariacie. Szkoła powinna być partnerem lokalnych instytucji i NGO w tworzeniu „żywej edukacji społecznej”.

Cytaty uczestników debaty:

„Gdybyśmy od małego rozmawiali o tym, co to znaczy być częścią społeczeństwa, dziś mniej osób czułoby się wykluczonych.”

„W szkole uczymy się o bitwach, ale nie o tym, jak rozwiązywać konflikty między sobą.”

„Dopiero na warsztatach z projektu zrozumiałem, że mogę coś zmienić – szkoda, że nikt nie mówił tego wcześniej.”

„Nie wystarczy mówić dzieciom: bądź miły.
Trzeba pokazać, co to znaczy i jak reagować,
kiedy ktoś jest wykluczany”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

WSPIERANIE LOKALNYCH INICJATYW INTEGRACYJNYCH

Brakuje miejsc i okazji do spotkań młodzieży o różnych poglądach, statusie społecznym i doświadczeniach. W efekcie młodzi zamykają się we własnych bańkach i stereotypach. Wspólne działania łączą ludzi lepiej niż jakiegokolwiek teorie – zauważali uczestnicy.

Młodzież biorąca udział w debacie zauważyła, że wiele działań integracyjnych w społecznościach lokalnych jest prowadzonych jednorazowo, bez kontynuacji i realnego wpływu. Zamiast tego, młodzi postulują systemowe wspieranie oddolnych inicjatyw społecznych, które łączą ludzi z różnych środowisk, grup wiekowych i kulturowych – jako skuteczną odpowiedź na marginalizację, samotność i brak przynależności.

Propozycje działań:

- **Dofinansowanie projektów młodzieżowych** łączących działania społeczne z rozrywką (lokalne fundusze młodzieżowe, mikrodotacje, konkursy na projekty społeczne; proste procedury, brak nadmiernych formalności; młodzieżowe budżety partycypacyjne).
- **Utworzenie lokalnych funduszy wspierających** oddolne inicjatywy młodych: wolontariatu, wydarzeń lokalnych, działań integrujących różne grupy społeczne.
- **Wsparcie instytucjonalne i mentoring** dla inicjatyw integracyjnych (miejskie instytucje kultury, biblioteki i szkoły jako otwarte przestrzenie wspólnotowe; dostęp do sal, sprzętu, materiałów i merytorycznego wsparcia dorosłych, np. animatorów, liderów lokalnych; pomoc w promocji wydarzeń i w dotarciu do grup marginalizowanych).
- **Organizacja wspólnych działań z innymi grupami społecznymi** jako platforma poznania, przełamywania stereotypów i budowania wspólnoty Włączanie osób narażonych na wykluczenie w życie lokalne, w tym osób z niepełnosprawnościami, migrantów, seniorów, dzieci z rodzin o niższym statusie ekonomicznym.

Cytaty uczestników debaty:

- „Nie chodzi o wielkie eventy, tylko o to, żebyśmy mogli coś zrobić razem w swoim otoczeniu.”
- „Brakuje nam miejsc, gdzie młodzi i starsi mogą po prostu być razem. Nie przez przypadek – przez zaproszenie.”
- „Mieliliśmy pomysł na lokalne kino plenerowe, ale nikt nam nie powiedział, jak to zrobić. Wsparcie to nie tylko pieniądze.”

„Jak razem robimy coś dla innych – chociażby sprzątamy park czy organizujemy koncert – to przestajemy się bać i oceniać. Zaczynamy być drużyną”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE_LUDZIAKTYWNYCH

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

PRZECIWDZIAŁANIE STYGMATYZACJI I STEREOTYPOM

Młodzi ludzie doświadczają etykietowania już w szkole – z powodu wyglądu, pochodzenia, sytuacji rodzinnej. Takie określenia zostają z nimi na długo. Uczestnicy zgodnie wskazywali, że język ma ogromną moc – może budować mosty, ale częściej dzieli.

Stygmatyzacja – zarówno w środowisku szkolnym, jak i społecznym – jest jednym z najbardziej dotkliwych doświadczeń młodych ludzi. Młodzież wskazywała, że uprzedzenia i stereotypy dotyczące wyglądu, miejsca zamieszkania, statusu materialnego, pochodzenia, orientacji czy zdrowia psychicznego wciąż są powszechne, a ich skutki prowadzą do wykluczenia, izolacji i utraty poczucia własnej wartości. Dlatego konieczne jest wdrożenie działań edukacyjnych i systemowych, które aktywnie przeciwdziałają stygmatyzacji, oraz promowanie postaw otwartości i szacunku.

Proponowane działań:

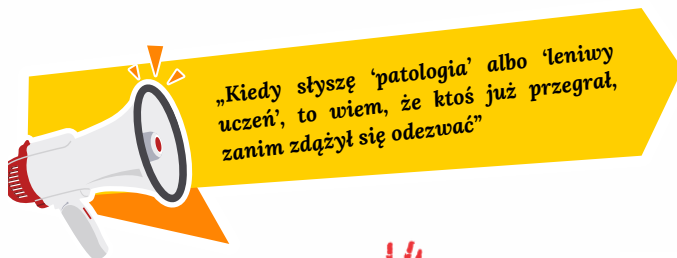
- **Kampanie edukacyjne w szkołach** nt. języka wykluczającego i skutków stygmatyzacji tworzone we współpracy z młodzieżą, opierające się na ich doświadczeniach i języku przy wykorzystaniu mediów społecznościowych, plakatów, podcastów, spotów.
- **Wprowadzenie obowiązkowej edukacji antydyskryminacyjnej** w szkołach (zajęcia z rozpoznawania stereotypów i uprzedzeń, analiza ich źródeł i skutków; praca na konkretnych przykładach z życia codziennego uczniów; nauka reagowania na przemoc symboliczną i wykluczające komentarze).
- **Szkolenia dla nauczycieli i osób pracujących z młodzieżą** (zwiększenie świadomości nieświadomych stereotypów; budowanie języka neutralnego, wrażliwego i włączającego; wsparcie w reagowaniu na sytuacje dyskryminacyjne w klasie i w szkole).
- **Tworzenie przestrzeni, w których można bezpiecznie mówić o inności i różnorodności** (kręgi wsparcia rówieśniczego, grupy samopomocowe; tolerancja i akceptacja jako tematy w projektach klasowych i działaniach lokalnych; promowanie pozytywnych wzorców wśród rówieśników i liderów opinii).

Cytaty uczestników debaty:

“Ludzie myślą, że jak ktoś się ubiera inaczej albo ma mniej pieniędzy, to jest gorszy. Tak nas uczą od dzieciństwa.”

“Stereotypy ranią tak samo jak wyzwiska, tylko są bardziej ukryte.”

“Zamiast mówić o tolerancji raz w roku, uczmy się jej codziennie – przez przykład i rozmowę.”

Finansowane przez
Unię Europejską

Tworzenie przestrzeni do wypowiedzi i działania młodych ludzi

Jednym z najczęściej powtarzanych postulatów w trakcie debaty była potrzeba realnego wysłuchania młodzieży i umożliwienia im wpływu na sprawy lokalne i społeczne. Młodzi ludzie czują, że często ich głos nie jest brany na poważnie, a ich opinie są ignorowane – zarówno w szkole, jak i w środowisku lokalnym. Młodzież ma poczucie, że jej głos nie ma znaczenia. Nie jest zapraszana do konsultacji, a jej pomysły często są bagatelizowane. To prowadzi do zniechęcenia, wycofania i braku poczucia sprawczości.

Dlatego kluczowe jest tworzenie konkretnych, dostępnych przestrzeni do wypowiedzi, zaangażowania i działania, w których młodzież może współdecydować i rozwijać się jako aktywni obywatele.

Tworzenie przestrzeni dla młodzieży to nie tylko kwestia „dania im głosu”, ale realnego uznania ich za partnerów w dialogu społecznym.

Propozycje działań:

- **Wzmocnienie roli młodzieżowych rad i samorządów szkolnych.** Wsparcie młodych liderów i animacja aktywności oddolnej.
- **Regularne konsultacje z młodzieżą** przy tworzeniu polityk miejskich, edukacyjnych i kulturalnych (młodzieżowe rady gminy, powiatu, miasta; udział uczniów w radach szkół i zespołach ds. rozwiązywania problemów społecznych; włączenie młodych w tworzenie programów młodzieżowych i projektów lokalnych).
- **Organizowanie regularnych spotkań z decydentami i władzami lokalnymi** (otwarte fora młodzieżowe, „okrągłe stoły”, konsultacje społeczne).
- **Większe wsparcie dla uczniowskich projektów i inicjatyw obywatelskich.**
- **Tworzenie platform online** do zgłaszania problemów i pomysłów przez młodzież.
- **Tworzenie „bezpiecznych przestrzeni” do wypowiedzi bez oceniania** (grupy dyskusyjne, media młodzieżowe, podcasty, gazety tworzone przez młodzież; moderowane debaty i warsztaty między szkołami, miastami i środowiskami).

Cytaty uczestników debaty:

- „Nikt nie pyta nas o zdanie, a potem się dziwią, że nie chcemy się angażować.”
- „Fajnie, że była ta debata, ale chcielibyśmy, żeby takie rozmowy były częściej, a nie raz w roku.”
- „Czasem wystarczy, że ktoś nas zaprosi do rozmowy i już mamy więcej energii do działania.”

Finansowane przez
Unię Europejską

BUDOWANIE RELACJI OPARTYCH NA ZAUFANIU MIĘDZY MŁODZIEŻĄ A DOROSŁYMI

Jednym z głównych wniosków płynących z debaty było poczucie braku zaufania i wzajemnego zrozumienia pomiędzy młodzieżą a dorosłymi – zarówno w szkołach, jak i w życiu społecznym. Uczniowie często podkreślali, że dorośli nie słuchają ich uważnie, umniejszają ich problemy lub traktują z góry, co prowadzi do wycofania, frustracji i braku dialogu.

Młodzież wskazuje na brak zrozumienia i empatii ze strony dorosłych – w szkole, w domu, w instytucjach.

Aby młodzież mogła angażować się społecznie i mieć poczucie przynależności, potrzebuje dorosłych – nauczycieli, rodziców, wychowawców, liderów lokalnych – którzy nie tylko ich wspierają, ale też naprawdę im ufają.

Budowanie relacji opartych na zaufaniu to fundament przeciwdziałania marginalizacji. Młodzież nie potrzebuje „więcej zasad” – potrzebuje więcej relacji, w których czuje się widziana, słyszana i traktowana poważnie.

Propozycje działań:

- **Wprowadzenie systemu mentorstwa i partnerskiego wsparcia** w szkołach, instytucjach.
- **Wspólne działania międzypokoleniowe** (projekty, warsztaty, akcje lokalne organizowane i realizowane razem przez młodych i dorosłych; równe role, wspólna odpowiedzialność, wzajemna nauka; przełamywanie barier i stereotypów pokoleniowych).
- **Szkolenia i superwizje dla dorosłych pracujących z młodzieżą** (jak wspierać, a nie kontrolować; jak rozmawiać o emocjach i trudnościach bez uprzedzeń; jak wzmacniać sprawczość młodzieży, nie narzucając gotowych rozwiązań).
- **Budowanie kultury dialogu w szkołach i instytucjach** (zastąpienie autorytarnego modelu wychowawczego kulturą wzajemnego słuchania i współpracy; regularne rozmowy uczniów z wychowawcami i nauczycielami, prowadzone w duchu partnerstwa; przestrzeń do dzielenia się opinią bez oceniania i reprimendy).

Cytaty uczestników debaty:

- „Chcemy, żeby dorośli nas słuchali tak samo, jak chcę, żebyśmy my ich słuchali.”
- „Zaufanie to nie znaczy dać nam wszystko – to znaczy traktować nas serio.”
- „Jak widzę, że ktoś mnie naprawdę słucha, to bardziej chce mi się działać.”

„Jak się zwracamy o pomoc, to słyszymy: ‘Wyolbrzymiacie’. A potem się dziwią, że młodzi nie rozmawiają z dorosłymi”

Finansowane przez
Unię Europejską

WALKA Z SAMOTNOŚCIĄ I IZOLACJĄ WŚRÓD MŁODZIEŻY

Samotność i izolacja to zjawiska, które młodzi ludzie coraz częściej wskazują jako jedno z najtrudniejszych doświadczeń codziennego życia. Uczestnicy debaty zwracali uwagę, że czują się niezauważeni, niewysłuchani, a ich problemy są bagatelizowane – zarówno w rodzinach, w szkole, jak i w społeczeństwie. Brakuje im bezpiecznych przestrzeni do rozmowy o emocjach, wsparcia psychicznego i poczucia przynależności. Mimo kontaktu online, młodzież często czuje się samotna i niewysłuchana.

Izolacja to nie tylko brak relacji – to stan wycofania się ze wspólnoty, który może prowadzić do pogorszenia zdrowia psychicznego, braku zaangażowania, a nawet ryzykownych zachowań.

Walka z samotnością to jeden z fundamentów przeciwdziałania marginalizacji. Każda instytucja pracująca z młodzieżą powinna tworzyć środowisko, w którym młodzi czują się dostrzegani, potrzebni i bezpieczni – nie tylko fizycznie, ale emocjonalnie.

Propozycje działań:

- **Tworzenie klubów rówieśniczych i grup wsparcia** w szkołach.
- **Zatrudnianie animatorów młodzieżowych** w domach kultury i świetlicach.
- **Stała obecność psychologa lub pedagoga** dostępnego dla młodzieży (zwiększenie liczby specjalistów w szkołach i placówkach młodzieżowych).
- **Tworzenie grup wsparcia i przestrzeni do rozmowy** rówieśniczej (spotkania tematyczne dla osób z podobnymi doświadczeniami; grupy prowadzone przez wykwalifikowanych moderatorów, ale z aktywnym udziałem młodzieży; kawiarenki dialogowe, „otwarte pokoje” w szkołach, dyżury zaufanych osób).
- **Kampanie i działania przeciwdziałające wykluczeniu.**
- **Promowanie kultury troski i obecności** (uczenie młodzieży, jak rozpoznawać sygnały samotności u innych i jak reagować).

Cytaty uczestników debaty:

- „Najgorsze jest to, że jesteś wśród ludzi, a i tak czujesz się sam.”
- „Nie mam z kim pogadać, bo każdy udaje, że wszystko gra.”
- „Nie potrzebujemy wielkich wydarzeń – potrzebujemy ludzi, którzy nas widzą.”

“Można mieć 100 znajomych na Instagramie i nie mieć nikogo, z kim da się pogadać naprawdę”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

[WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH](http://WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE_LUDZIAKTYWNYCH)

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

ZWIĘKSZENIE DOSTĘPU DO PSYCHOLOGÓW I POMOCY SPECJALISTYCZNEJ

Brak dostępnych psychologów i niedopasowane formy pomocy to bariera dla wielu młodych osób. Podczas debaty młodzież wielokrotnie podkreślała, że potrzeba wsparcia psychicznego jest dziś większa niż kiedykolwiek wcześniej – a mimo to dostęp do specjalistycznej pomocy jest bardzo ograniczony. Uczniowie opowiadali o długich kolejkach do psychologów, braku zaufania do szkolnych specjalistów oraz o barierach formalnych i finansowych, które skutecznie zniechęcają ich do szukania pomocy.

Brak realnego dostępu do pomocy psychologicznej pogłębia problemy emocjonalne młodzieży, sprzyja wycofaniu i wzmacnia zjawiska takie jak samotność, depresja, stygmatyzacja i samopoczucie „pozostawienia samym sobie”.

Zwiększenie dostępu do pomocy psychologicznej to jedno z najważniejszych narzędzi przeciwdziałania marginalizacji i kryzysom psychicznym wśród młodzieży. Bez realnego wsparcia – emocjonalnego, terapeutycznego i instytucjonalnego – młodzi ludzie nie są w stanie budować zdrowych relacji ani angażować się społecznie.

Propozycje działań:

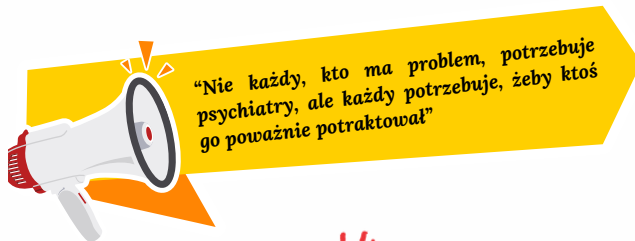
- **Szkolenie nauczycieli** z rozpoznawania sygnałów kryzysowych.
- **Zwiększenie liczby psychologów i pedagogów** w szkołach i placówkach młodzieżowych
- **Ułatwienie dostępu do pomocy zewnętrznej** (współpraca szkół z poradniami, fundacjami, organizacjami pomocowymi; informowanie młodzieży o dostępnych formach pomocy; skrócenie procedur, anonimowe ścieżki kontaktu, możliwość wsparcia online).
- **Budowanie zaufania do specjalistów i przełamywanie tabu wokół zdrowia psychicznego**
- **Stworzenie „mapy pomocy” – lokalnych punktów wsparcia dla młodych ludzi** (możliwość zgłoszenia potrzeby anonimowo, np. przez formularze online, infolinię, aplikację; zintegrowany system pomocy między szkołą, instytucjami zdrowia i organizacjami pozarządowymi).

Cytaty uczestników debaty:

„Do psychologa w mojej szkole można się zapisać na za dwa tygodnie. A co, jeśli potrzebuję pogadać teraz?”

„Są osoby, które mają problemy, ale nikt z dorosłych nawet nie zauważa.”

„Psycholog w szkole powinien być bardziej dostępny, a nie tylko na rozmowy z nauczycielami.”

„Nie każdy, kto ma problem, potrzebuje psychiatry, ale każdy potrzebuje, żeby ktoś go poważnie potraktował”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

ZMIANA JĘZYKA W INSTYTUCJACH - MNIEJ FORMALNOŚCI, WIĘCEJ ZROZUMIENIA

Jednym z powtarzających się głosów podczas debaty było doświadczenie barier komunikacyjnych w kontaktach z instytucjami publicznymi – takimi jak szkoły, urzędy, ośrodki pomocy społecznej czy placówki ochrony zdrowia. Młodzież wskazywała, że język urzędowy jest niezrozumiały, zbyt formalny, chłodny, a często odstrasza, szczególnie gdy towarzyszy mu brak empatii i dostępnego wyjaśnienia procedur.

To właśnie język – zarówno słownictwo, jak i sposób komunikacji – często działa wykluczająco i wzmacnia wrażenie, że „instytucje nie są dla młodych ludzi”, że „nie warto się odzywać, bo i tak nikt nie zrozumie, o co chodzi”.

Zmiana języka to pierwszy krok do zmiany relacji między młodzieżą a instytucjami. Zrozumiały, prosty i życzliwy język oznacza otwartość, szacunek i gotowość do współpracy – a więc kluczowe wartości w budowaniu społeczeństwa bez marginalizacji.

Propozycje działań:

- **Upraszczenie języka komunikatów** kierowanych do młodzieży (pisanie pism, ulotek, formularzy i ogłoszeń jasnym, prostym, życzliwym językiem; zastępowanie skomplikowanego słownictwa codziennymi słowami; unikanie tonu rozkazującego i formalnego dystansu).
- **Wprowadzenie standardów komunikacji** przyjaznej młodzieży opracowane w konsultacji z młodymi osobami.
- **Szkolenia dla pracowników instytucji** z komunikacji empatycznej i dostępnej.
- **Wprowadzenie „języka życzliwości”** w kontakcie bezpośrednim. Pracownicy instytucji uczą się, jak mówić z szacunkiem i otwartością do młodych ludzi. Rozmowa zamiast oceny – pytania zamiast rozkazów. Traktowanie młodych jako pełnoprawnych uczestników dialogu, nie „dodatku do dorosłych”.

Cytaty uczestników debaty:

- „Czytanie pisma z urzędu to jak tłumaczenie z chińskiego.”
- „Jak idę coś załatwić, to nikt mi nic nie tłumaczy – czuję się, jakby mi mówili: ‘idź stąd, to nie dla ciebie’.”
- „Fajnie, jakby instytucje mówiły do nas jak do ludzi, a nie jak do petentów.”

Finansowane przez
Unię Europejską

PROMOWANIE POZYTYWNYCH WZORCÓW MŁODYCH LUDZI W MEDIACH I PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

Współczesna młodzież często nie widzi siebie w przestrzeni medialnej i publicznej jako pełnoprawnych, aktywnych obywateli. Wizerunek młodych ludzi bywa uproszczony, powierzchowny lub nacechowany negatywnie – jako „problematyczna grupa”, „pokolenie uzależnione od ekranów”, „niezainteresowana niczym młodzież”. Brakuje widocznych, autentycznych przykładów młodych osób, które działają, wspierają innych, tworzą wartościowe rzeczy – w szkole, lokalnej społeczności, wolontariacie, kulturze.

Podczas debaty młodzież zwracała uwagę, że potrzebuje inspirujących historii osób „podobnych do nich”, które pokazują, że warto działać, że młodzi mają głos i wpływ. Promowanie takich wzorców to nie tylko budowanie pozytywnego wizerunku – to także motywacja, wzmocnienie poczucia sprawczości i przynależności społecznej.

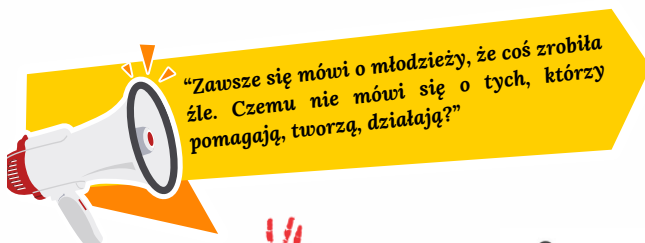
Promowanie pozytywnych wzorców młodzieży to inwestycja w społeczeństwo oparte na wzajemnym szacunku, inspiracji i współpracy. Dostrzeżenie i upublicznienie ich działań odbudowuje więzi między młodymi a społecznością, pokazując, że są częścią rozwiązania – nie problemu.

Propozycje działań:

- **Tworzenie kampanii lokalnych promujących zaangażowaną młodzież** (reportaże, artykuły, filmiki i posty; historie młodych wolontariuszy, aktywistów, liderów uczniowskich, artystów, osób działających społecznie; współpraca z lokalnymi mediami, organizacjami i samorządami).
- **Wprowadzanie pozytywnych przykładów do programów edukacyjnych i kulturalnych**
- **Zwiększenie obecności młodych w mediach lokalnych i społecznościowych** (profile w mediach społecznościowych prowadzone przez uczniów; promowanie młodych twórców kultury, aktywistów, liderów).
- **Widoczność młodzieży w przestrzeni publicznej** (murale, wystawy plenerowe, plakaty z cytatami i działaniami młodych osób; organizacja wydarzeń, festiwali, pikników, debat z młodzieżą jako współorganizatorami i bohaterami).

Cytaty uczestników debaty:

- „W mediach pokazują tylko, że młodzi są bierni albo agresywni. A przecież tyłu z nas działa.”
- „Fajnie byłoby widzieć, że ktoś z mojej okolicy coś zrobił i został zauważony – to daje motywację.”
- „Jakby więcej mówiło się o pozytywnych przykładach, to więcej osób chciałoby się angażować.”

“Zawsze się mówi o młodzieży, że coś zrobiła źle. Czemu nie mówi się o tych, którzy pomagają, tworzą, działają?”

Finansowane przez
Unię Europejską

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZI AKTYWNYCH

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

PODSUMOWANIE REKOMENDACJI

Młodzież z Łodzi i Poddębic w sposób świadomy i zaangażowany odniosła się do złożonego problemu kultury marginalizacji, analizując jego skutki oraz proponując konkretne sposoby przeciwdziałania. Zaproponowane rekomendacje wskazują na potrzebę budowania empatii, wzmacniania roli młodych w życiu społecznym, poprawy komunikacji międzypokoleniowej, a także rozwoju systemowego wsparcia emocjonalnego i psychologicznego. Uczniowie dostrzegają konieczność działań zarówno edukacyjnych, jak i instytucjonalnych, przy jednoczesnym uwzględnieniu perspektywy młodych osób.

Rekomendacje zostały oparte na rzeczywistych doświadczeniach i przemyśleniach młodzieży, co czyni je cennym źródłem informacji dla decydentów oraz instytucji zajmujących się polityką młodzieżową. Młodzież nie tylko zidentyfikowała problemy, ale także wskazała możliwe rozwiązania – gotowe do wdrożenia na poziomie lokalnym.

Liczymy, że niniejsze rekomendacje staną się podstawą do dalszego dialogu i wspólnego działania na rzecz tworzenia społeczeństwa bardziej otwartego, wspierającego i niedyskryminującego młodych ludzi.

Rekomendacje młodzieży z Łodzi i Poddębic pokazują, że zerwane więzi można odbudować – jeśli tylko spojrzymy na problem z empatią, zaangażowaniem i gotowością do współpracy. To nie jest tylko „czyjś problem”. To nasza wspólna odpowiedzialność.

Finansowane przez
Unię Europejską

KULTURZE MARGINALIZACJI

WWW.FACEBOOK.COM/STOWARZYSZENIE
LUDZIAKTYWNYCH

Projekt "Stop kulturze marginalizacji" o numerze
2023-1-PL01-KA154-YOU-000134950
finansowany ze środków Unii Europejskiej.

WWW.ACTIVE-PEOPLE.COM

„Sfinansowane ze środków UE. Wyrażone poglądy i opinie są jedynie opiniami autora lub autorów i niekoniecznie odzwierciedlają poglądy i opinie Unii Europejskiej lub Narodowej Agencji Programu Erasmus+ . Unia Europejska ani podmiot udzielający dotacji nie ponoszą za nie odpowiedzialności”.

Materiał ten jest udostępniany na otwartej licencji CC.3.0 BY-NC-ND 3.0 PL (Uznanie autorstwa-Niekomercyjne-Bez utworów zależnych 3.0 Polska).

Licencja pozwala na rozpowszechnianie, prezentowanie i wykonywanie utworu wyłącznie w celach niekomercyjnych i pod warunkiem zachowania go w oryginalnej formie (bez utworów pochodnych). Więcej informacji:

<https://creativecommons.org/licenses/by-nd/3.0/pl/legalcode>

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Finansowane przez
Unię Europejską

